

Агоп Мелконян

Мортилия

До Генералния Секретар на Обединените нации

Господин Секретар,

Събрах смелост да Ви пиша, макар да знам, че това послание никога няма да стигне до Вас. Вероятно то ще потъне в чекмеджетата на някой от десетките Ви секретари и Вие никога няма да научите, че аз, Алфред Медухов, първи клас пилот от фондацията „Спейс Ризърч“, обвинявам Вас, подобните на Вас, цялото човечество, но преди всичко себе си в това, че сме виновни за близката гибел на нашата цивилизация. Вероятно Вие никога няма да узнаете, че над планетата Земя виси едно проклятие и този път то не се казва чума, термоядрена гъба, рак или енергиен глад. Този път Смъртта се казва Алфред Медухов...

Нито просторният светложълт дом с големи прозорци на юг, нито късо подстриганите ливади с рехава къртичини, нито басейнът – нищо в тази територия не е негово. Решението на Фондацията беше категорично: „Дава се на Алфред Медухов, първи клас пилот, за да му служи до смъртта.“ – „А коя ли от вещите е наша и след смъртта?“ – рече след церемонията Фанг Чжао със самодоволството на източен мъдрец.

Още тогава Алфред Медухов разбра, че не е грижа и благодарност, а деликатен доживотен арест, затова обитава хиляда и петстотинте квадратни метра с чувството на обречен, пък и не познава света отвън и се страхува от него. Понякога си позволява малки размествания, по-скоро от любов към движението, отколкото от стремеж към удобства, но наблюдателното око на Антония открива всяка промяна, разместена вещ, мазно петънце или накриво покарала роза. Ще свие устни, ще ходи няколко дни напрегната и недоволна, докато педантизмът ѝ победи в безсловесната война с Алфред и със самоволните отклонения от реда. После всичко става като вчера, като завчера, защото тя не понася хода на времето и в желанието си да изолира Алфред от него е махнала часовниците от дома.

В сряда точно по обяд измежду тополите на шосето се показва жълтеникавата гърбица на малкото камионче на Розалина – като насекомо сред многоръки великани, за да им донесе задълженията на Фондацията и света в няколко алуминиеви контейнера. Розалина сама разтоварва всичко, оставя подробна фактура за разходите, усмихва се неангажиращо, метва малкото си задниче на седалката, размахва смешно кепе за

довиждане („Чао, Алфред, до другата сряда по същото време!“) и отново изчезва между тополите. Чао, Розалина! Особена си, дявол да те вземе, и откъде намираш, червейче сицилианско, тази жизненост? След това двамата с Антония грижливо изваждат пакетите с месо, бутилките вино, консервите и кафето, търсят между опаковките плик с нечий интерес или внимание, но писма има само по празниците, когато бившите приятели от космодрилата задължат секретарките си да попълват огромни купове визитки с великодушното „Честит празник!“ е на Розалина идва дългият уморителен тропически дъжд, който се излива като проклятие. Двамата сядат до големия прозорец на гостната, Антония поднася дъхаво кафе с топли сандвичи от новата пратка, гледат сивата пелена, вадичките по алеите, мръсните шалове на локвите, както някога в Грийнфийлд, когато водата отнесе колибката на Джек; кучето дълго скимтеше, размахваше безпомощно лапи, после внезапно водовъртежът го погълна – муцунката, стъклените очи, върха на ушите. И край. Водата, глътнала топлото ръждиво тяло на Джек, изду доволно корем, оригна няколко едри мехура – и край. Намериха разложения труп почти до реката, момчето изкопа гроб, плака, седмица не се прибра, не искаше да вижда никого, но после свикна, защото човек свиква със загубата; изкопае гроб, плаче, но свиква.

Сега Алфред гледа дъжда, жълтите саблени удари на фаровете по стълбовете край междуградското шосе и пие дъхаво кафе. Малко преди мрака Антония запалва камината и едва тогава разчупва тишината:

– Разкажи нещо, Алфред.

Сега всички живи и мъртви, населяващи дома, знаят, че е сряда, че вали и часовниците в този пояс сочат седем.

– Там не вали, защо имаш такива асоциации?

Антония се навежда напред с широко отворени към пламъка очи, разпуска косите си и трябва да каже:

– Просто ми хрумна. Ти нищо не разказваш за ТАМ.

„Знам, знам, Алфред, звездният вълк трудно живее край камина и с градинарска ножица в ръце, но ти направи своето, донесе достатъчно за Фондацията и тя сега ти благодари.“ – рече тогава Фанг Чжао и очите му станаха съвсем тесни процепи.

– Знаеш, че не разказвам добре, Антония. Имаше между нас един Рене, навигатор, великолепно момче, пишеше стихове. Той по можеше...

„хайде, изчезвай! – искаше да извика тогава Фанг Чжао. – И благодари, че го вписахме като трудова злополука, иначе щеше да получиш

куиш! Не сме задължени да издържаме смахнатите, ясно ли е!“

– Този Рене още ли лети?

– Да, скоро четох името му във вестника.

Ще се продъни небето, съвсем ще се пропука от мълниите, сякаш исполин бие по черната изпъната кожа на барабана му. Ако излезеш, капките ще те замаят, водата може да те погълне, както някога погълна Джек – нослето, уплашените очи, върха на ушите – и край. Вятърът нахално се пъха във всички кухни, резонира и свири, сякаш исполинът е надул къщата като рог. И да се чудиш как тази крехка Розалина и нейният жълт бръмбар донасят толкова вода и вятър и този исполин – свирач със себе си. И защо ги донасят? Иначе е добра, дявол да я вземе, и жизнена, има крака на шурче и усмивка като небосвод, сякаш всички мъже на земята я обичат и ѝ говорят ласкави неща шепнешком. В началото тайно се целуваше с Алфред, сама искаше, викаше го иззад храстите, разкопчаваше якето си, за да усеща неговите ръце и него, и целуваше, сякаш целува за последен път – откровено, безразсъдно, дори нарочно лягаше по гръб, докато веднъж Антония ги видя и истерично наговори милион неразумни неща, но това е стара история, защо да си я спомняш. Сега само ѝ маха отдалеч и тя му маха отдалеч, разменят си едно незначително раздвижване на въздуха („Чао, Алфред, до другата сряда по същото време!“), но без кодове, само като знак, че са живи – и те са живи, и желанията им. Но в сряда по обяд Антония винаги е до големия прозорец на гостната, скрита зад завесата – тя не обича разпуснатите неща, тя е олицетворение на строгостта. „Чао, Алфред, до другата сряда по същото време!“ и животът с крака на шурче си отива, за да я обичат всички мъже на земята и да ѝ говорят ласкави неща шепнешком.

Господин Секретар,

Това твърдение може да Ви се стори пресилено. Особено, ако се направите труда да прочетете моята кадрова справка и досието ми. Там пише, че съм болен, непоправимо болен от „дълбока мозъчна регресия“. Но аз съм болен точно толкова, колкото и Вие, колкото и всички останали единици от затлъстялата човешка маса. Нашата болест се нарича самодоволство и преситеност.

Какво е сега човечеството, господин Секретар? Огромна колония от супербактерии, осъществяваща една единствена функция – метаболизъм. Тя консумира, преработва и изхвърля. Тя яде, смила и отделя. Тя е включена в кръговрата на биомасата като

преработваща машина с нисък коефициент на полезно действие, която получава за награда подкожни тлъстини.

Другото задължение на тази маса е да се размножава, създавайки СЕБЕПОДОБНИ.

Вие вероятно знаете закона за биологичното насищане: когато една екологична ниша стане пренаселена, тогава индивидите в нея нямат възможност да се развиват свободно. И идва фаталното. То дойде, господин Секретар.

Сигурно ме обвинявате, че обобщавам, защото има много страни, в които нещата не стоят така. Но в моята Америка е така, а Вие сте отговорен и за Америка, нали?

Преди двадесет години стърчеше адамово гол пред лекарката, свенливо затворил шепа отпред, пристъпваше от крак на крак, когато тя свали очилата си и рече:

- Не са забелязани никакви физиологични промени.
- Тогава искам да лета.
- Фондацията смята, че след стреса психологическата ви устойчивост е нарушена.
- Но аз имам договор за още пет години!
- Даваме ви солидна пенсия.
- Това ли е най-удобният начин да ме махнете?
- Слушайте, Медухов! Аз съм лекар и не участвам в игрите на Фондацията. И докога ще се разхождате гол!

С дрехи е съвсем различно. Ставаш уверен, можеш да запалиш цигара (тя не смее да ти забрани, защото не си съвсем в ред), за да върнеш цвета на лицето си. Ставаш дързък, удряш с юмрук, а тя отново повтаря, че иначе си добре, с отлична кръвна картина, няма органични увреждания, урината е почти като по учебник, само мозъкът е претоварен и уплашен, може би понякога ще прещраква хаотично, но с времето ще утихне, ще се изживее, по медицински – ще отшуми. А, не знам след колко време, Медухов, разбирате ли, мозъкът е загадка, зависи само от вас; по-малко алкохол, повече спорт и разходки... И една молба: не мислете за онова... как го казахте... чудовището. Аз ви вярвам, моля ви, аз не съм Фанг Чжао, съвсем възможно е да сте го видели... И през цялото време този присмехулно – съжалителен поглед.

Още тогава се уплаши от студената ѝ логичност – когато проучваше всеки квадратен сантиметър от тялото му с педантичността на

съдебен експерт, когато опипваше с похватността на масажист всеки мускул от тялото му и наведе съвсем над лицето му едрите си гърди, свободно разлюляни под бялата престилка (помниш ли борбата с желанието си да надникнеш?), под изумително бялата и ухаеща на перилни препарати престилка (желанието те победи), а най-сърдечното, което тя намери да каже, беше: „Завидна кондиция“. И нищо повече.

Наричахте я Кобрата – пазителка, защото знаеше всеки чарк на организмите ви и помнеше наизуст безкрайните таблици: пе-ха, систола и диастола, осмотично налягане на плазмата, адреналин, процентност на простатната секреция и още милион идиотски неща, зад които обаче лежеше правото да летиш. След всяко завръщане на Земята имаше коктейли, тържествени тостове, прегръдки, спомени с просълзени очи, само Кобрата – пазителка стоеше настрана, правеше непохватни опити да поведе разговор или да се усмихне (усмивката не ѝ прилича, признай!), повдигаше смешно с показалец очилата си, после ще се приближи до теб, ще те погледне в упор и ще каже:

– Елате утре да ви измеря албумина, Медухов.

Албуминът, разбира се, е само повод да се започне отначало: пе-ха, систола и диастола и тъй нататък, докато стигне до ужасното „Обърнете се с гръб и се наведете.“, до онази най-неджентълменска поза в света, след която пилотите поне два дни пиеха от отвращение към себе си.

Най-странното е, господин Секретар, че това човечество нарича себе си разумно. При това без никакво вътрешно съмнение или колебание. И то само защото е сравнително по-умно от другите животински общности, сред които живее. Но тези общности са безкрайно неинтелигентни и не могат да бъдат критерий, нали?

И още нещо: това човечество настоява и ДРУГИТЕ да го наричат разумно и да го смятат за разумно. То не знаеше нищо за ДРУГИТЕ, но ги нарича „наши братя по разум“. Виджате ли – братя! Представяте ли си – по разум!

Излиза, че всеки, който е по-умен от вола, костенурката и маймуната е разумен! И то в метагалактични мащаби.

Аз съм астронавт и не мога да не мисля в астронавтични мащаби. Подобна позиция е необходима, господин Секретар. Аз, Алфред Медухов, мога да Ви заявя, съвсем отговорно мога да Ви заявя, че ДРУГИТЕ не ни смятат нито за разумни, нито за братя.

Големият светложълт дом на сто и четиридесет километра от най-

близкото селище, басейнът, площадката за тенис, късо подстриганите ливади с рехави къртичини. Суперлюкс, Алфред, нищо не можеш да кажеш. Дванадесет разкошни стаи са напълно достатъчни да полудееш.

– Значи тук ще живея до края на дните си?

– Четиристотин хилядарки. Почти дворец – усмихва се гадничко Фанг Чжао.

– Готов съм да се разменим.

– Какво говорите, Медухов. Това е благодарността на Фондацията. Ние източните имаме една мъдрост...

След обяд за първи път чу проклятието на тропическия дъжд и веднага след това махна алуминиевите сводове над прозорците, защото тремолото го вбесяваше – сякаш някой ходи с бавни крачки в съседната стая, всеки момент ще отвори вратата, но още се бави, тръгва обратно, защо не влиза, дявол го взел, какво така се суети!

Когато се стъмни, разбра, че ОНОВА ще дойде, сега е най-удобният момент да се промъкне, да пропълзи и да вдигне към него единственото си око – студено и изненадано. Както тогава, в апаратната, когато съвсем внезапно усети до рамото си горещото му присъствие, по дъха го усети, парализира го с бавните си полюшвания наляво и надясно, а след това докосна бузата му в лека и отвратителна целувка. Успя да види само жълтеникавите костици на челюстта му; отблъскващата, изплетена от ъгловидни капиляри зеница с цвят на гной, в самия център на люспестото чело; устата със следи от засъхнала слуз, беззъбните струпеи до муцуната, която го подушваше, трепереше, идваше бавно, вече е съвсем до него, готова да остави върху бузата му отпечатъци от лигите си, от жадната си като ухапване ласка. После плъзна пихтиестото си коремче по врата му, усети учестения пулс, бавните тласъци на дишането, някъде до сополивите помпички на гърдите си имаше тънки пипалца; като медицински игли се впиха около сънната му артерия и – самото убождане, като ленивия прилив на нещо хладно и отпускащо, само блажената безпамятност...

Отново ще дойде тази вечер, Алфред, сега е най-удобният момент да се промъкне. Ще дойде да те целуне, за да се отпуснеш и да заспиш в прегръдката му, еуфоричен и удовлетворен, както тогава, в минутите на неземната ви любов. Страхуваш се, затова затваряш входната врата, натрупваш зад нея мебелите от антрето, включваш блокировката и електронната сигнализация, стоиш със зареден пистолет и ще стоиш до сутринта, защото се боиш от целувката (а в нея имаше толкова нежност!), от сополивите помпички, които те изсмукват. Прегръща те, когато се

отпуснеш, като уличница плъзва люспи по врата ти, когато целият се възнесяш към нирваната, увива се, тръгва към ухото, и точно сега, точно в този момент то ще иска...

Стой! Ще стрелям! Веднъж и завинаги ще пръсна гадната ти муцуна, ще я направя на пихтия, както татко веднъж смаза жаба пред гаража, жабата изсъхна, стана бледозелено твърдо кожено парче, което мирише-ше непоносимо...

Трябва да те забравя! Ще повърна вътрешностите си, не мога да изкарам целия си живот в безсъние, не се страхувам вече от теб, на Земята съм, нищо лошо не можеш да ми направиш, просто ме отвращаваш, отвращаваш ме! Жена ли си? И защо ме целуна? Боже мой, нима има поети, които в сонети възпяват тази гадост! Жена ли си? Разбирам, дълго си летяла, дълго си била самотна, искала си да целунеш някого, потребно ти е било и приятно, после си видяла моя кораб, промъкнала си се в апаратната, а там – нищо неподозиращият Алфред Медухов от мъжки пол. Решила си да ме изненадаш, отвратителна моя, да го направиш тихичко и тайно, защото си свенлива, за първи път целуваш землянин и не можеш така направо... Не каза добър ден, не се обясни в любов, видях само засъхналата слюз около челюстта ти, тънките резци... Моя отвратителна извънземна Жулиета!

По-малко алкохол, повече спорт и разходки – каза Кобрата – пазителка. Постепенно се оправям. В началото беше страшно, всяка вечер те чаках, дремех със зареден пистолет, за да пръсна веднъж и завинаги отвратителната ти мутра, макар че няма нищо лошо в това да целунеш някого – все пак е начин на любов. Любов ли казах? Любов с теб? Жена ли си?

Но вече свиквам, дори спя понякога; ще се оправя, ще стана Алфред Медухов, космическият вълк, човекът със здрави нерви, който никога не се изпотпява, понася деветкратни претоварвания и може да създаде комплекс за малоценност и у най-темпераментната жена. Това беше Медухов до момента, когато неговата другоземна Жулиета реши да го целуне в знак на някаква странна любов. После провали мисията, после го обявиха за негоден и луд, после доктор Веселова му говори за прещракванията на мозъка, после Фондацията го интернира в тези ужасни дванадесет стаи, после той стана това, което съм – не съвсем нормален мъж във втората половина на живота си, с разсеян поглед, с капризен пикочен мехур, с периодична тахикардия, осъден да изживее самотно и жалко огризките на дните си.

И мога да кажа това спокойно, защото аз съм единственият земен жител, които ГИ е виждал. И не си мислете, господин Секретар, че това беше някаква среща или контакт. Нашата наука не знае нищо по този въпрос, но за сметка на това се перчи с дълбокоумни понятия, с което задълбочава ямата на нашите заблуждения.

Аз ГИ видях. По – точно разбрах, че това са те. Убеден съм, че тази среща беше случайна, както ловецът среща случайно в гората своята жертва. Той не се стреми към нея, но когато я срещне, приема това като факт (шанс) и действа съобразно условията. Защо мисля така? Те не се стремят към нас, господин Секретар, просто защото не ни разбират. Те НЕ ЗНАЯТ какво сме ние. Те НЕ ИСКАТ да знаят какво сме ние. За тях ние сме само случаен факт, едно малко вероятно, но все пак възможно събитие. Те искат да намерят СВОИ братя по разум, както ние искаме да намерим свои.

Ние се срещнахме случайно. Но нима човек разбира, че е намерил нещо, щом не го е ТЪРСИЛ? Всяка разумна дейност започва с въпроса: какво е това? Значи първо трябва да формулираш въпроса, а едва след това да му отговаряш. Но за да се запиташ какво е това, въпросното „това“ трябва да привлече вниманието ти. Ние НЕ привличаме вниманието им, господин Секретар. За нас те изобщо не си задават подобни въпроси.

Те ме откриха, без да ме търсят. А когато си намерил нещо, без да си го търсил, ти не знаеш какво да правиш с него. Не съм ли прав? Те не разбраха какво трябва да ПРАВЯТ с мен. Аз не бях тяхна ЦЕЛ и за мен те нямаха изградена СТРАТЕГИЯ. Те никога не са подозирали, че аз съм НЕШО, с което може да се участва в играта. Те изобщо не са предполагали, че аз съм ОНОВА НЕЩО, за което сигурно отдавна мислят и пишат. Техните критерии за НЕЩОТО очевидно са съвсем други и не се покриват с нас.

Когато си намерил нещо, което не си търсил; когато не знаеш какво е онова, което си намерил; когато не знаеш какво да правиш с нещото, защото не знаеш какво е то; и накрая – когато не разбереш, че то изобщо е нещо, какво става тогава, господин Секретар? Тогава винаги правиш нещо НЕРАЗУМНО, нали?

Докато един ден я срещнах край реката, разлиля ханша си върху

фино пластмасово столче и забила поглед в плувката. Промъкна се предпазливо отзад, тя не го чу, дълго я наблюдаваше, радваше се на косите ѝ, огряни в контражур от залеза, и на меките извивки на раменете ѝ.

Наслука, доктор Веселова!

Тя се сепна малко престорено, сякаш не го е очаквала, но се усмихна (усмивката не ѝ отива, признай!) и започна словоохотливо да му обяснява, че е обигран вдичар, че лови риба откакто се помни и с гордост му показва няколко зяпнали от кислороден глад пъстърви. Не знаех, че домът ви е наблизко, Медухов, никога не съм предполагала, честна дума, просто съвсем случайно... След това тръгнах край реката, говориха за много неща, но преди всичко за здравето, за онези отворителни системи и диастоли, за прещракванията и какво ли не. Вървях един до друг – мъж и жена, но жена, не едноока люспеста Жулиета; жена, която има всичко в изобилие, а най-много – желанието да предложи това изобилие.

Вече не помни къде точно стана, как ѝ обясни мъчителното желание на единака, не помни как му отговори тя (нещо за расовата чистота на самците) и по какъв повод той случайно отпусна ръка към кръста ѝ; сигурно без да иска усети напечения ѝ от слънцето гръб, нещо се събуди, нахлу могъщо в него, превзе го и после всичко се завъртя. После видя върховите клончета на дъба, после – съвсем близо – тревата, очите на доктор Веселова, които вече не бяха нито толкова строги, нито толкова студени, беззникавото мъхче под носа ѝ, горчивите от някаква трева устни и точно тогава усети в себе си потръпването, като пред старт, тя го блъсна, скочи, оглади с длани омачканата си пола и каза съвсем като лекар:

– Въздържайте се, Алфред. Вие не сте мъж.

– Не съм мъж ли?

– Да, Алфред. Аз съм ваш лекар, познавам ви отлично.

И тогава каза за резката, за онзи тънък, беззникав и почти невидим шев върху слабините. Открила го случайно при един от прегледите, фина работа. Неутроскопията потвърдила, че там наистина е извършена хирургическа операция, вероятно върху някой от производителите на андрогени. Затова повярвах за чудовището, Алфред, затова бях сигурна, че не е измислица – каза доктор Веселова. Защото видях тази операция. Тя не може да бъде направена от земен човек.

Алфред мълчеше. Запалиха по цигара и тръгнах обратно край реката до мястото, където беше нейният автомобил. По пътя не казаха

нищо. Само веднъж тя се опита да го хване за ръка, но той енергично направи крачка в ляво и продължиха да вървят разделени и свъсени до колата, където тя го целуна делово, седна, завъртя ключа и миг преди да натисне съединителя, съвсем небрежно, сякаш служебно рече:

– Ще дойда след три дни. Завинаги.

Помниш ли – хукна, риташе нервно вратите, всичките девет врати, които трябваше да разбиеш, за да стигнеш до банята и дълго да се взираш пред огледалото в онази резка в слабините – тънка, белезникава, почти невидима резка, която твоята извънземна Жулиета е оставила върху слабините ти след целувката, по време на блажената ти безпаметност, като знак и символ на своята вечна любов към теб, като обещание за врънност.

Три дни след това доктор Веселова дойде и стана просто Антония.

Аз няма да разказвам за срещата, за тяхното поведение и за последиците. Всичко това е записано в анализите на Фондацията „Спейс Ризърч“ и върху слабините на моя милост. По-важен е следният въпрос: Имам ли аз право да ги обвинявам? Не, господин Секретар. Нито имам право, нито ги обвинявам. За да окачествя тяхното поведение, аз трябва да използвам ТЯХНАТА ЛОГИКА. За да разбере какво те са искали да направят, трябва да мисля като тях. Не може да се говори за вина, щом не знаеш КАКВО си направил и КОМУ си го направил, щом не ОСЪЗНАВАШ ЗАЦО си го направил.

Разбира се, аз мога да правя догадки, както дървото прави догадки, когато в него се вреже трионът. Но имат ли тези хипотези някаква стойност? Дървото разчита да стане скулптурна фигура или поне хартия. Може ли то да разбере, че е просто НЕНУЖНО? Ненужно на НАС.

Тънкогласа моя Мортилия със синигерова шийка. Златно кълбце мое, което иска да докосне слънцето, а се спъва по тревите. Не нататък, бърборанке, ще паднеш в басейна. Хвани ме за пръста, да повървим един до друг, ей така – като баща и дъщеря. Съвсем друг ставам до теб, изпъчвам се, светът сякаш се е хванал за показалеца ми, бъдещето сякаш вода до себе си и благославям Фондацията, заедто ме изхвърли, иначе никога нямаше да те имам. Всичко е тяхно, всичко, което виждаш, само ти си моя, Мортилия. Стига си плакала за мама, заета е. Не мога да те нахраня, непохватен съм, но те обичам невъобразимо много!

Ех, глупачето ми, не ги разбираш още тези неща.

Не съм бил мъж, Мортилия, аз не съм бил мъж! Не се докосвайте до мен, Алфред Медухов, ви е не сте мъж – каза тогава майка ти. Имате резка в слабините от чудовището, тънка резка, която ви е изпяла песента веднъж завинаги, казва, и затова не се опитвайте, нищо няма да излезе. Признавам, легна до мен с предубеждение, като че ли дори се гнусеше, изметна настрана глава и... Господи, какви глупости говоря пред дъщеря си!

По-късно научих: нарочно я пратили от Фондацията, от Института за перспективни изследвания. Хубави изследвания, нали, Мортилия! Пращат ти красива жена, за да проверяват дали си мъж и след операцията на чудовището. Оказва се – мъж си, при това нелош. Тича след време насреща, просълзена, горката, с червен от триене нос. Прегръща ме, ще експлодира от радост. Аз съм бременна, Алфред, наистина съм бременна!

Не ги разбираш още тези неща, глупачето ми.

След това коремът започва да се подува. Расте коремът и защо, мислиш, расте? Защото ти беше вътре, Мортилия. Това, дявол да го вземе е чудо, което нито един мъж на света не може да разбере. Първо коремът расте. После, щом си сложиш ухото, нещо вътре мърда. Мърда, живинката! Още по-после, като си туриш отгоре ръката, нещо те рита. Ха познай кой рита? Ти, Мортилия. Аз кротко и грижовно си слагам ръката, а ти мислиш, че някой посяга на твоето спокойствие в апартаментчето ти и го риташ. Такива работи.

После се роди – мъничка, червено набръчкано. И още лакомо и пикливо. Ей, че си примадона, не се сърди, пикливка си. Важното е, че те има, че чудовището не е направило страшното. Говоря за извънземната Жулиета. Странна беше любовта ѝ към мен, за една целувка толкова страх...

Може ли дървото да ни разбере, господин Секретар? Не може. Можем ли ние да разберем дървото? Не можем. За да съществува взаимно разбиране, трябва да сме на едно равнище, на едно стъпало. Обикновено се твърди, че разумът е последното стъпало, върхът, от който може да се огледа цялата близка и далечна околност. Но и това не е истина. Преходните стъпала са доста далечни, пък и ние не поглеждаме към тях с цел РАЗБИРАНЕ, а само с цел ИЗУЧАВАНЕ. И още нещо: кое стъпало ще е последно зависи от височината на стълбището, а ВСЯКА планета САМА прави

своето стълбище; прави го както си иска и докъдето си и ска. Нашата природа е могла до тук, но другата природа може да е продължила още по-нагоре – това зависи и от възможностите, и от амбициите ѝ. Може тя да не смята нашия модел за кой знае какво или дори изобщо за нищо, да го отрече и да мине нататък.

С една дума, господин Секретар: всяка планета има такава цивилизация и такъв разум, каквито ЗАСЛУЖАВА!

Следобедното кафе е великолепно. Седиш до големия прозорец на гостната, гледаш сивата пелена, вадичките по алеите, мръсните шалове на локвите. Всички часовници в географския пояс цъкат ритмично, в неговия дом няма часовник и затова е спокоен – времето там отдавна е спряло. Антония е разпуснала косите си и може да се говори.

– Точно като в Грийнфийлд – започва Алфред – Веднъж ваял ужасен дъжд и отнесе колибката на Джек. Много плаках, Антония. Обичах този Джек. Беше съвсем като човек, само не ходеше на училище.

– Омръзна ми тази история с Джек, разказваш я всяка сряда. Толкова ли не можеш да измислиш нещо друго?

– Аз съм слаб в измислиците. Имаше между нашите един Рене, навигатор, пишеше стихове. Той по можеше... Пък и много неща избледняха в паметта ми. А какво чудо бях, помниш ли? Пилотът с най-добро осмотично налягане на плазмата, с най-висока процентност на...

Престани!

Два дни до щастливата петъчна вечер, когато разпускат пансиона в града и Мортилия се връща. Първо, ще се чуе ръмженето на автомобила ѝ, той ще изплува измежду тополите на шосето, ще завие по бетонната алея пред дома, ще кихне няколко пъти и ще спре. После нейните стъпки във фойето – бързи, неспокойни, но меки и вече женствени, по стъпалата – ритмични и отчетливи, по коридора – припярни и весели; ще отвори шумно врата, ще извика: „Мамо, татко, ето ме!“ Ще ги целуне, сияеща, не може да намери място за багажа си затова го оставя небрежно зад врата и започва да разказва – ден след ден, час след час, порой от думи, а те двамата ѝ се радват мълчаливо и са щастливи мълчаливо. В пансиона е така и така, в града е така и така, в школата е така и така – всичко трябва да се разкаже до вечеря, защото сложи ли Антония бялата покривка, нареди ли чашите за вино и цветята във вазата, вече може да се говори само за семейството.

– Как е сърцето, татко? Трябва да спреш кафето, колко пъти съм ти казвала...

– Само кафето ми остана, Мортилия. Че нали сърцето е създадено за удоволствия? Едното сърце иска едно, а другото сърце иска друго.

– А твоето кръвно налягане, майко? Повече движения, повече движения.

– Аз съм лекар, Мортилия. Знам кога движението помага и кога е само лекарски съвет...

– Алфред, днес разглеждах албумите. Кога си правил тази снимка на Мортилия?

– Това не е Мортилия. Това е майка ми, Антония.

– Съвсем остаря, момче. Съвсем нищичко не виждаш, уважаеми фърст клас пилот. Фукаш се с простатната секреция, а мозъкът съвсем те е зарязал. На снимката е Мортилия, залагам главата си.

– Грешаш. Имам тази снимка от четиридесет години, когато Мортилия не беше дори копнеж. Това е мама, Антония. Снимката е направена в Грийнфийлд, в двора на къщата, където съм се родил. Беше неделя, вечерта мама щеше да ходи на танци и поиска да я снимаме с най-красивата й рокля.

– Ех, ти, казах: залагам главата си! Това е Мортилия!

Така започна – с едно съмнение, с една нищо и никаква цветна снимка отпреди четиридесет години, направена в малката дървена къщичка в Грийнфийлд: млада, красива жена, усмихната пред обектива, с полуобърната наляво глава – сигурно е гледала момчето си, затова е така изпъната и възторжена.

В петък се чу автомобилът, кихна няколко пъти на бетонната алея пред дома, после стъпките на момичето – във фойето, по стъпалата, по коридора. Мамо, татко, ето ме! Целува ги, сияе, не може да намери място за багажа си. Порой от думи – в пансиона е така и така, в школата е така и така, а Алфред мълчи, гледа я, изучава всяко нейно движение, всяко неволно потръпване на ръцете, бедрата, устните. Къде е виждал всичко това? Ето този жест, например, с разтворена нагоре длан, като че ли поднася някому своето откритие. Или, да речем, този тик – притваря леко очи и тръсва глава наляво и надясно. Къде е виждал всичко това? В малката къщичка в Грийнфийлд е дошла неделята. Блажената неделя, единадесет часа, когато мама Наталия се връща от църква и надълго разказва за хората, които е срещнала там. Видях Стюардови с червения им буик – важни птици! И поднася напред ръка с разтворена нагоре длан. Богати са, а Джеймс и Патриша, например, са бедни. На всичко отгоре и детето им се роди кувичко, да, Харолд – притваря леко очи и тръсва глава наляво и надясно. Татко Харолд Медухов, третостепенният служител

на Нейшънъл бенк, в неделя сутрин прави Нотр Дам от кибритени клечки – клечка, пласт лепило, клечка, пласт лепило – и не обича да го разсейват.

Там трябва да е било! В малката къщичка в Грийнфийлд. Но какво общо има всичко това с Мортилия?

– Кака е сърцето, татко? Трябва да спреш с кафето, колко пъти съм ти казвала...

Но Алфред мълчи и иска да си спомни къде е виждал тази толкова млада жена.

– Знаеш, Наталия, не обичам да ме разсейват, когато работя – продължи татко Медухов.

– А на мен ми омръзнаха твоите замъци и катедрали! И не идваш на църква заради тях. Искам тази вечер да отидем на танци.

– Добре де, но сега ме остави.

– Харолд, защо не ме снимаш с новата рокля. Ей там, на двора.

Мортилия пристига в петък вечер, прекарва уикенда в големия дом с дванадесет стаи, А Алфред наблюдава всяко нейно движение, всяка крачка – в стаята, на двора, по бетонната алея. Стана мълчалив и свъсен. Ще се скрие зад завесата, зад някой храст или ще повърви с нея, ще я попита нещо, за да следи реакциите ѝ, а след това внезапно ще кресне:

– Мортилия, защо направи така!

– Как, татенце?

– Ето така, с ръка напред.

– Просто жест, татенце.

Но този жест не е неин, Алфред. И всичко в нея не е нейно. Мортилия се смее звънко на глупавите ти въпроси, смехът ѝ събужда дърветата, разлюлява клоните на тополите, тръгва по алеята и отива в малката дървена къщичка в Грийнфийлд, неделя, единадесет часа, мама Наталия се е върнала от църква и разказва за хората, които е срещнала там, ухае на гозба и неделно пране. Татко Харолд лепи Нотр Дам от кибритени клечки. Как е възможно, Алфред, смехът на Мортилия да тръгва от пищната ти гробница, подарена до смъртта от Фондацията, и да влиза в дървената къщичка в Грийнфийлд, където ухае на гозба и пране?

Така или иначе, господин Секретар, над човечеството е надвиснала сериозна опасност, най-голямата в цялата история на планетата. Вие, разбира се, едва ли ще повярвате на един бивш астронавт, страдащ от „дълбока мозъчна регресия“, но толкова

по-зле за Вас и за човечеството, което Вие символично управлявате.

За първи път заплахата не идва отвън, а е ВЪТРЕ, в самите нас, в самата ни същност. Този път не става дума за болест или война, за тъмна сила на съдбата, а за нещо много по-деликатно и непоправимо.

Освен това, господин Секретар, за първи път световната смърт е отчетливо ИМЕНУВАНА и еднозначно ЛОКАЛИЗИРАНА. За първи път бъдещето на цивилизацията зависи от САМО ЕДНА личност. Никога досега и никой не е имал в ръцете си толкова фатална разрушителна сила.

Всички велики имена в историята, които са носили в себе си гения на злото (а в общи линии историята помни само тях), са наивни палячовци в сравнение с пишещия тези редове. Защото те са могли да изменят фактите само в някои регионални (географско) и съизмерими с един живот (по време) граници, докато аз, Алфред Медухов, мога с един удар да съборя едновременно и без шансове за спасение ВСИЧКИ кегли и на цивилизацията, и на човешкия род; всички кегли на нашия ВЕЧЕ недостоен флирт с Природата.

И цялото това богоравно могъщество е в ръцете на един идиот, господин Секретар.

– Спиш ли, Антония?

– Знаеш, че трудно заспивам. От кръвното в слепоочията ми бучи, бучи...

– Сигурно искаш да си говорим?

– Предпочитам да мълчим, но ако ти си решил непременно да говориш...

– Решил съм, Антония. Този път съм решил непременно да говоря. Имам да ти разказвам ужасно много невероятни неща. Даже се страхувам да започна... Аз непрекъснато следя Мортилия.

– Забелязах. Защо, Алфред?

– Следя поведението, жестовете ѝ, всичко. Това много ме измъчва, Антония. Знам, че не е нормално. Напоследък и тя го е разбрала и ме гледа с укор. Сякаш иска да ми каже: остави ме най-послед, татенце, на мира! Аз идвам тук да си почивам, а ти вървиш по петите ми като детектив.

– И защо го правиш?

– Обещай, че няма да се смееш. Може наистина да е измислица на болния ми мозък. Какво пък, не съм съвсем нормален, знаеш го, след онази история с чудовището... Слушай, Антония, аз познавам Мортилия отпреди нейното раждане!

– Това е глупост, Алфред.

– Може и да е глупост, но аз наистина познавам Мортилия отпреди нейното раждане. Знам какво ще направи във всеки момент, как ще го направи, защо ще го направи. Знам всяка нейна думичка, всяко нейно движение. Откъде мога да знам всичко това, Антония?

– Струва ти се. Ние го наричаме халюцинативна ретроскопия.

– Наричайте го както си щете, но за мен Мортилия е част от миналото ми. Част от моето минало в Грийнфийлд. Аз знам за нея много неща, които не би трябвало да знам... Вие тайно си пишете, нали, Антония?

– Няма нищо странно майка и дъщеря да си пишат.

– В едно от писмата си тя е писала, че си има приятел, нали, Антония?

– Да, Алфред. Време ѝ е. Тя е на осемнайсет.

– И този приятел е банков чиновник, нали, Антония?

– Да, Алфред. Банковите чиновници заемат високо положение в обществото и са добре заплатени. Не виждам нищо лошо в това.

– И този банков чиновник се казва Харолд, нали?

– Да, да! Да се четат чужди писма е просташина!

– Там е ужасното, Антония, че не съм ги чел... Този банков чиновник ще си намери странното хоби да строи дворци от клечки и ще умре на четиридесетгодишна възраст. Ще оплешивее рано, ще страда от диабет, после ще се алкохолизира и ще умре на четиридесет.

– Това са чисто твои измислици!

– Страшното е, Антония, че не са измислици. Че веднъж вече всичко това се е случвало, макар и далеч, макар и в съвсем друго време. Всичко това е бивало, знам го, виждал съм го със собствените си очи и сега се повтаря, по странен начин се повтаря.

– Какво искаш да кажеш?

– Спомняш ли си, веднъж говорихме за една снимка – дали е мама, дали е Мортилия. Излишно е било, Антония. Това е и мама, и Мортилия. Просто мама и Мортилия са една и съща. Там е ужасното, Антония, че са съвсем една и съща. Мама е родила мен, после е станало обратното. Разбираш ли, аз съм донесъл на света майка си. Нека е халюцинативно какво беше...не ме интересуват твоите науки. Аз съм донесъл на

света мама – ето всичко.

Разбира се, аз можех да премълча всичко това, господин Секретар. В края на краищата, какво ме интересува мен съдбата на това човечество! Кой съм аз, че да поема върху себе си непосилната участ на Спасителя! И може ли изобщо един единствен човек да понесе в себе си бъдещата драма на всички!

Пък и заслужава ли ТОВА човечество нещо друго? Достойна ли е тази метаболизираща и репродуцираща се маса за нещо друго? Аз я обвинявам, следователно мога и да я ОСЪДЯ, нали?

Аз не съм герой, господин Секретар. Просто не съм роден герой. Героите имат право на жестове; героите имат право на гръмкоречия и красива смърт. Аз съм Алфред Медухов, първи клас пилот. И това е всичко. Дори ОНЕЗИ, господин Секретар, разбраха, че аз съм НИЩО.

Но така се случи, че точно аз се оказах на спусъка.

Вие ловили ли сте мишки в детските си години, господин секретар? Хващате една мишка с капан, оваляте я в отрова и я пускате да се върне в гнездото си; за останалите тя ще се погрижи сама. Така направиха ОНЕЗИ с мен. Така можех да направя АЗ с всички вас.

Живях невидимо, исках да живея невидимо, но събитията решиха да ме направят герой. Това е ужасно: събитията те насилват да бъдеш велик! Фортуна иска да бъдеш месия! Бог иска да те разпне, за да спасяваш чужди грехове! Дори великата Природа този път разчита единствено на теб! Тоест – на мен, на Алфред Медухов. И какво да направя? Посъветвайте ме, господин Секретар.

Пак повтарям – не обвинявам никого. Просто така се случи, но тези неща са НАД нас, не зависят от нас. Те са като Времето и Вселената. Може и да не ни харесват, но ние сме задължени да ги приемем, защото са ИЗВЪН нашата власт.

Ето това исках да ви кажа, господин секретар: човечеството трябва да бъде убедено, че съществуват неща, които са НАД него.

Едва ли ще ви занимават с проблема Алфред Медухов. И няма смисъл.

С поклон:

Кога изкласи, Мортилия, а вече едресш, за да дадеш плод. Твоят

Харолд ходи неспокоен и нервен, току опипва корема ти... това е чудо, Мортилия, което нито един мъж на света не разбира. Първо коремът проста расте. После...

В ужасните нощи, синигерче мое, в дългите неспокойни нощи аз съм до теб. Спиш блажено, завивката в средата е леко издута, а под нея... Дишаш спокойно, равномерно, така трябва, онова вътре има нужда от сън и въздух, от спокоен сън и равномерен въздух. То спи, Мортилия, още не може да сънува. Господи, какви глупости говоря! Как ще сънува, щом няма още спомени и картинки.

Кой спи в корема ти, Мортилия?

Резката, синигерче мое, резката! Летях съвсем спокоен към четвърта сатурианска база, като ти всеки понеделник пътуваш към града. Десетки пъти съм преодолявал астероидния пръстен, не се страхувах. И тогава усетих нечие присъствие. Не си ли забелязала, че човек винаги усеща чуждото присъствие? После – невидимо полюшване на въздуха, тънко топлинно излъчване съвсем до бузата ми. И единственото му око – студено и изненадано. Парализира ме с бавните си полюшвания, а след това докосна бузата ми в отвратително лигава целувка... Целуна ме, Мортилия! А когато съм потънал в своето безпаметство, то се е навело над мен, с тънките си като смукалца пипала е разрязало внимателно тъканта ми точно в слабините, като съвършен хирург е потопило гъвкавите си крайници в онази съвсем лична територия на организма ми, където нося следите на стотици поколения и е скрита моята Медуховска подредба на гените.

А после? После не знам, Мортилия. Гени, хромозоми, ДНК-та – нищо не разбирам. Знам само, че то е обърнало всичко наопаки. Така сме устроени, синигерче мое, всеки да ражда следващия, а следващият да е по-съвършен. Но това не се е харесало на моята извънземна Жулиета, дошла е на любовна среща да ме целуне, да ме опие, а щом заспя, да обърне нещата в моето Медуховско семе, да постави последното отпред, а първото – отзад, съвсем обратно да ги нареди, че да имам майка си вместо дъщеря, а тя да роди...

Кой спи в корема ти, Мортилия?

Защо се случи така, синигерче мое, защо точно на мен се случи? Аз съм кротък човек, не съм разгневявал съдбата си. Честно ли е, Мортилия, тя да ме заключи в тази ужасна безизходица?

Ще бъде така, както е тръгнало. Ти ще родиш моя дядо или баба, а може би и двамата; те ще родят своите родители, новите ще родят своите, постепенно ще се разклоняваме, ще ставаме повече. Като верижна

реакция, Мортилия, ще пренасяме своята обърната стрела върху повече хора; десетки, стотици, хиляди хора ще откриват познати лица в старите снимки, ще гледат с ужас роденото от тях самите минало, както аз гледах избледнялата снимка от Грийнфийлд; всеки ще бъде новородена мама или татко и сам ще ражда родителите си; в началото със страх ще дозира, докато се увери, че ВЕЧЕ всеки ражда миналото си, че бъдеще няма и сме тръгнали назад – в началото малцина, а после вкупом сме тръгнали назад.

Ще кажем: стоп! Стига еволюция, назад към косматите заселници на дърветата! Всички, всички ще платите целувката на пилота първи клас Алфред Медухов с отвратителната Жулиета! Всички за вечни времена ще носите резка в слабините си, защото така е искала онази, която неочаквано го посети на път за четвърта сатурианска!

А може би си въобразявам, Мортилия? Кажи да, моля те! Кажи, че всичко това са невъзможни измишльотини на един идиот! Защото аз може наистина да съм идиот, синигерче мое.

Понякога си мисля: а не трябва ли да почакам да родиш, за да се убедя, че и новото ще има резка? Не трябва да чакам, Мортилия. То ще бъде твое и аз няма да имам власт над него. Изчакаме ли, ще бъде късно, ще станем трима!

Виждаш ли, Мортилия, какво носиш в корема си – смърт носиш, синигерче мое, ето какво. В ужасните нощи аз седя до теб и стискам студената дръжка на твоя край. Ти спиш и дишаш равномерно, одеялото в средата е изпъкнало, а вътре... Защо точно на мен се случи? А колко те обичам, синигерче мое... Идвам да те целуна, а след това... И кого ще убия? Майка си! Дъщеря си! Себе си! Но онзи вътре няма право да живее, защото носи резка в слабините си... Идвам. И те обичам.

КРАЙ

© 1980 Агоп Мелкоян

Сканиране и разпознаване: Преслава, 2006
Агоп Мелкоян, Спомен за света – сборник разкази и новели, изд. Отечество, 1980

Свалено от „Моята библиотека“ [<http://purl.org/NET/mylib/text/784>]